

Дослідження впливу окремого обладнання лінії виробництва сиру кисломолочного на утворення сирного пилу

Марія Шинкарик, Олег Кравець, Микола Стадницький, Роман Паперняк
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

Вступ. Втрати сировини у вигляді сирного пилу впливають на собівартість готової продукції, ускладнюють подальшу переробку сироватки та підвищують її забруднюючу дію.

Матеріали і методи. Об'єктом дослідження була зміна кількісного складу сирного пилу у процесі виробництва сиру кисломолочного з масовою часткою жиру 5%. Зразки відбирали при виробництві продукту на механізованій лінії у відповідності з ДСТУ 4554: 2006 «Сир кисломолочний. Технічні умови». Відбір зразків сироватки здійснювали на виході із наступного обладнання лінії: сировиготовлювач; кулачковий насос; охолоджувач; стрічковий транспортер.

Результати. Отримані дані свідчать, що під час розрізання згустку та перемішування сирного зерна утворюється у середньому 1,1 кг у розрахунку на 1 м.куб. сироватки. Враховуючи, що середній кінцевий вміст сирного пилу в сироватці становить 4,78 кг/м.куб., визначили, що в сировиготовлювачі утворюється близько 25% від загальної кількості сирного пилу.

Максимальна кількість сирного пилу утворюється при транспортуванні сирного зерна з сироваткою за допомогою кулачкового насоса – 2,96 кг/м.куб. Це становить 62% від усієї маси сирного пилу, утвореного при виробництві сиру кисломолочного.

У процесі охолодження сирного зерна в трубчастому теплообмінному апараті утворюється 0,62 кг/м.куб. сирного пилу, або 13%, від його загальної кількості.

Таким чином утворення сирного пилу відбувається під час таких процесів як розрізання та перемішування сирного зерна в сировиготовлювачі, транспортування суспензії за допомогою кулачкового насосу та охолодження в трубчастому теплообмінному апараті [1]. Руйнування сирного зерна та утворення сирного пилу при відділення сироватки на перфорованому барабані та стрічковому транспортері не спостерігається.

Той факт, що максимальна кількість сирного пилу утворюється при транспортуванні сирного зерна з сироваткою за допомогою кулачкового насоса, свідчить про значний механічний вплив у даному обладнанні.

Таким чином перспективним напрямком зниження рівня руйнування сирного зерна при виробництві сиру кисломолочного є використання теплообмінних апаратів із мінімальним гідравлічним опором. У результаті цього відпаде необхідність у створенні високого тиску суспензії. За таких умов для транспортування сирного зерна із сироваткою можна буде використовувати насоси із меншою механічною дією на дисперсну фазу.

Висновки. Для зниження рівня утворення сирного пилу слід з метою охолодження сирного зерна використовувати теплообмінні апарати із мінімальним гідравлічним опором, що дозволить використовувати насоси більш м'якої дії.

Література

1. Shynkaryk, M., Kravets, O., Papernyak, R., & Lukiyanchuk, B. (2026). Determining the influence of equipment used in modern cottage cheese production lines on the quantitative and dispersed composition of cheese dust. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 1(11 (139), 14–22.

2. Kravets, O., Shynkaryk, M., & Kravets, V. (2024). Improvement of environmental sustainability of milk processing enterprises. Вісник Тернопільського національного технічного університету, 114(2), 111-118.